

คู่มือการปฏิบัติงาน

การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ ศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

เสนอโดย

นางภัทราพร ใจเอิบ

ตำแหน่ง ครู ระดับ ค.ศ.๑

รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง

คำนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ และมีค่ายิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพแข็งแรง มีสติปัญญา มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถเรียนรู้ปรับตัวอยู่ในสังคมด้วยความเป็นสุข การติดตามเฝ้าระวังพัฒนาการ ร่วมกับตรวจคัดกรองพัฒนาการ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจหาความผิดปกติทางพัฒนาการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ตามที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับคำสั่งจากหน่วยงานต้นสังกัด ตามหนังสือ ที่ พร ๐๐๒๓.๓/ว๒๖๓๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ เรื่อง การดำเนินการรณรงค์คัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย ๔ ช่วงอายุ ข้าราชการนางภัทราพร ใจเอิบ ได้จัดทำคู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง เพื่อให้บุคลากรครู ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กนักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจ มีแนวทางในการเฝ้าระวังและการประเมินพัฒนาการเด็ก ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ มีความรู้ ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย หากมีความผิดปกติก็สามารถค้นพบ และแก้ไขได้ทันที่ หรือประสานผู้รับผิดชอบมาดูแลต่อไป

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือเล่มนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเด็กนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหัวเมืองให้มีพัฒนาการที่สมวัย ต่อไป

(นางภัทราพร ใจเอิบ)

ครู ค.ศ. ๑

รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง

● คำนำ	ก
● สารบัญ	ข
● วัตถุประสงค์.....	๑
● ขอบเขตงาน.....	๑
● หน้าที่ความรับผิดชอบ.....	๑
● มาตรฐานคุณภาพของงาน.....	๑
● แผนภูมิการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก.....	๒
● คำอธิบายแผนภูมิ.....	๓
● การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	๓-๕
● ข้อควรคำนึงในการฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก.....	๕-๖
● ผลสัมฤทธิ์ของงาน.....	๖
● สรุปผลการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก.....	๗
● อุปกรณ์ที่ใช้ประเมินการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	๘
● ภาคผนวก	
- สำเนาหนังสือ ที่ พร ๐๐๒๓.๓/ว๒๖๓๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙	
- สำเนาเอกสารแบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ตามช่วงอายุ	
- สำเนาเอกสารการประเมินพัฒนาการเด็ก ศพด.อบต.หัวเมือง	
- สำเนาเอกสารสมุดรายงานประจำตัวเด็ก (ศพด.๑,ศพด.๒)	

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ติดตาม และส่งเสริมพัฒนาการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง
- เพื่อใช้คู่มือในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง
- เพื่อให้เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมืองมีพัฒนาการสมวัย
- เพื่อให้เด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการส่งต่อเพื่อแก้ไขปัญหา

ขอบเขตงาน

เป็นการเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง ใช้คู่มือในการประเมินการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ของกระทรวงสาธารณสุข ในการประเมินพัฒนาการเด็กปีการศึกษา ๒๕๕๙ จำนวน ๑๑๕ คน

นิยามศัพท์: เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ ๕ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน

Gross motor (GM) หมายถึง พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว

Fine Motor (FM) หมายถึง พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กและสติปัญญา

Receptive Language (RL) หมายถึง พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา

Expressive Language (EL) หมายถึง พัฒนาการด้านการใช้ภาษา

Personal and Social (PS) หมายถึง พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม

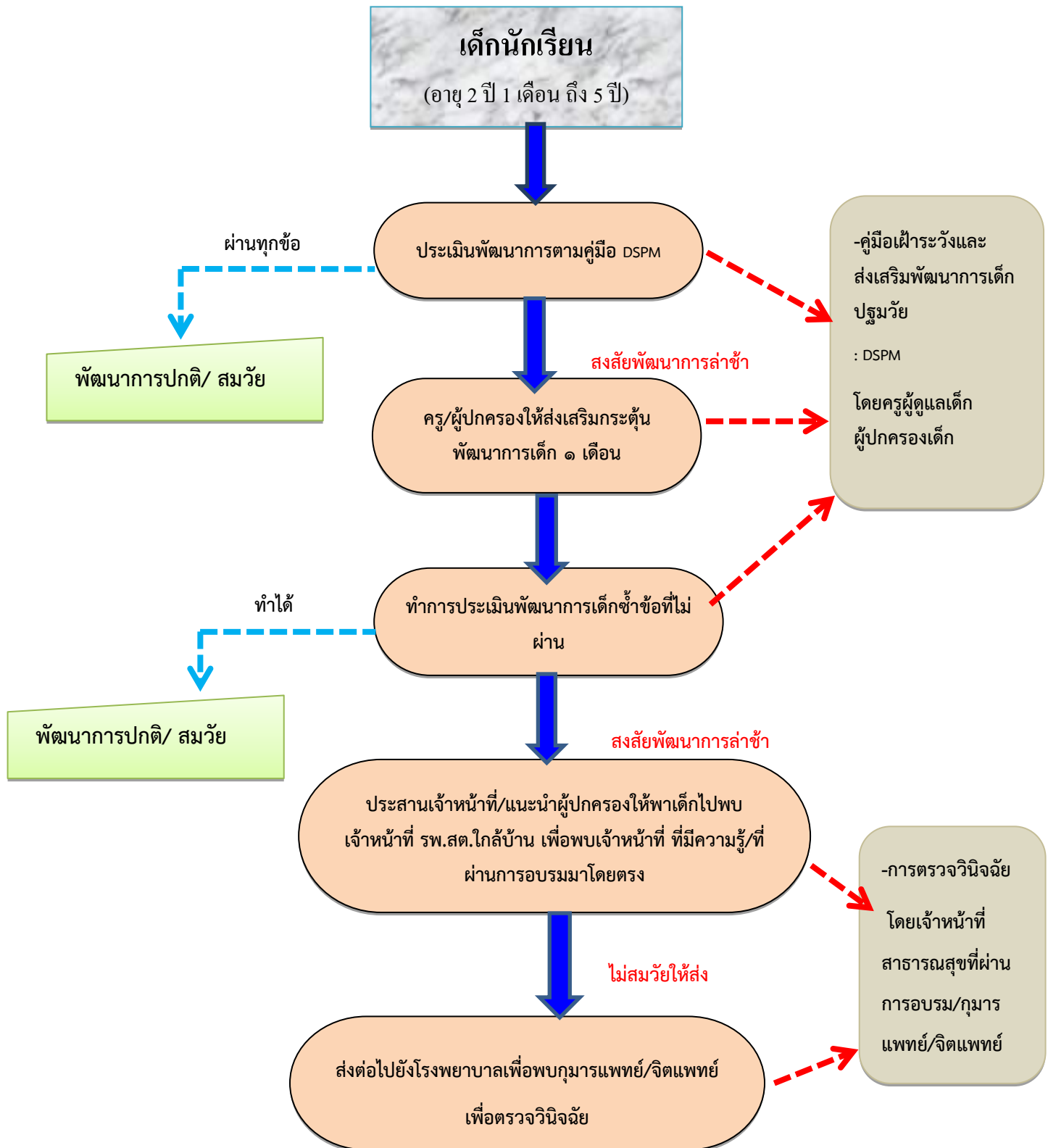
หน้าที่ความรับผิดชอบ

- ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง ได้ใช้แนวทางการประเมินตามหนังสือ ที่ พร ๐๐๒๓.๓/ว๒๖๓๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ เรื่องการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ตามช่วงอายุ โดยทางหน่วยงานต้นสังกัด ได้สั่งการให้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง ดำเนินการตามหนังสือดังกล่าว
- ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการศึกษาเอกสาร คู่มือการประเมินการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และให้บุคลากรเข้าร่วมอบรม เพื่อศึกษาทำความเข้าใจในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
- ทำการประเมิน/สรุปการประเมินแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานคุณภาพของงาน

- เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง มีพัฒนาการที่สมวัย ร้อยละ ๘๕ ขึ้นไป
- เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง ที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการส่งต่อเพื่อแก้ไขปัญหา ร้อยละ ๑๐๐
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมืองผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ ร้อยละ ๑๐๐
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมืองผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดภัย ร้อยละ ๑๐๐

แผนภูมิการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง

๑. เอกสารการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ;DSPM ใช้สำหรับประเมินพัฒนาการเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง ทั้งนี้ครูผู้ดูแลเด็ก ที่จะประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ;DSPM ในช่องวิธีประเมิน

- กรณีมีพัฒนาการสมวัย แนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการตามวัย ตามช่วงวิธีฝึกทักษะในช่วงอายุต่อไป
- กรณีมีพัฒนาการไม่สมวัย ครูกระตุ้นพัฒนาการเด็ก/แนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ฝึกทักษะเด็กเรื่องนั้นบ่อยๆ เป็นเวลา ๑ เดือน แล้วประเมินใหม่

๒. หลังจาก ๑ เดือน ครูจะทำการประเมินพัฒนาการเด็กซ้ำ ด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ;DSPM ในช่องวิธีประเมินโดยครูผู้ดูแลเด็ก ของทักษะที่ไม่ผ่าน และทักษะอื่นๆตามช่วงอายุ

หากเด็กผ่านทักษะที่เคยล่าช้าและทักษะอื่นๆตามช่วงอายุ แสดงว่ามีพัฒนาการสมวัย ให้เฝ้าระวังพัฒนาการตามวัยต่อเนื่องตามปกติ

หากเด็กผ่านทักษะที่เคยล่าช้า แต่พบทักษะอื่นมีพัฒนาการไม่สมวัยผู้ประเมินต้องทำการกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการ /แนะนำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ฝึกพัฒนาเด็กในเรื่องนั้นบ่อยๆเป็นเวลา ๑ เดือนแล้วประเมินใหม่

๓. หากเด็กยังไม่ผ่านทักษะที่เคยล่าช้า ให้ส่งต่อไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในเขตพื้นที่อาศัยของเด็ก ที่มีเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรม หรือกุมารแพทย์ ที่มีคลินิกกระตุ้นพัฒนาการ

๔. หากเด็กยังไม่ผ่านทักษะที่เคยล่าช้า ให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลส่งต่อไปยัง โรงพยาบาล หรือกุมารแพทย์ จิตแพทย์ที่มีคลินิกกระตุ้นพัฒนาการ

นิยามศัพท์: เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ ๕ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน

Gross motor (GM) หมายถึง พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว

Fine Motor (FM) หมายถึง พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา

Receptive Language (RL) หมายถึง พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา

Expressive Language (EL) หมายถึง พัฒนาการด้านการใช้ภาษา

Personal and Social (PS) หมายถึง พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม

การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ผู้ใช้ต้องทำความเข้าใจ ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันจึงจะทำให้ผลการประเมินมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี ๔ ขั้นตอน ได้แก่

๑. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม

๑.๑ การเตรียมตัวผู้ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการ ศึกษาทบทวนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ความสำคัญของการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก สถานการณ์ของเด็กและภูมิหลังครอบครัวในเขตความรับผิดชอบ จำเป็นจะต้องศึกษาเอกสารคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย การใช้ทักษะ วิธีการเฝ้าระวัง วิธีการประเมิน เกณฑ์การตัดสิน และรายละเอียดของอุปกรณ์

๑.๒ การเตรียมอุปกรณ์

จัดเตรียมและตรวจสอบอุปกรณ์ให้ครบตามหมวดหมู่และเรียงตามลำดับการใช้ก่อนหลัง อุปกรณ์เปิดใช้ครั้งละ ๑ ชุด ใช้เสร็จแล้วเก็บทันที แล้วจึงเปิดชุดใหม่ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและให้เด็กมีสมาธิหรือสนใจในอุปกรณ์เฉพาะที่ต้องการจะใช้ประเมินเท่านั้น สามารถดัดแปลงใช้วัสดุในท้องถิ่นที่มีได้ต้องทำความสะอาดอุปกรณ์ และตรวจสอบความปลอดภัยของอุปกรณ์หลังนำไปใช้ทุกครั้ง

๑.๓ การเตรียมสถานที่สำหรับประเมินพัฒนาการเด็ก

ควรเป็นห้องหรือมุมที่เป็นสัดส่วน ไม่คับแคบเกินไป อากาศถ่ายเทสะดวก เพื่อให้เด็กรู้สึกสุขสบาย ไม่หงุดหงิด และให้ความร่วมมือในการประเมิน ไม่มีสิ่งของที่กระตุ้นหรือรบกวนความสนใจของเด็ก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ รูปหรือวัตถุที่มีสีสันฉูดฉาด ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงดังรบกวน พื้นห้องสะอาด ปลอดภัย ไม่ลื่น

๑.๔ การเตรียมเด็ก

เด็กต้องไม่ป่วยทางกาย ไม่หิว ไม่ง่วง อึดเกินไป หรือหงุดหงิด งอแง เนื่องจากจะทำให้เด็กไม่ให้ความร่วมมือในการประเมินพาเด็กเข้า ห้องน้ำซัปร่ายให้เรียบร้อยก่อนการประเมิน เพื่อไม่ให้ขาดความต่อเนื่องในการประเมินให้เด็กเล่น พุดคุย ทำความคุ้นเคยกับผู้ประเมิน และอุปกรณ์บางส่วน

๒. ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ประเมินกับเด็กและพ่อแม่ ผู้ปกครอง

เด็กแต่ละวัยจะมีพัฒนาการทางร่างกาย ความคิดและอารมณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้ประเมินควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็กก่อนที่จะทำการประเมินพัฒนาการ

๒.๑. ผู้ประเมินควรเริ่มด้วยการพุดคุยกับพ่อ แม่ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน พฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้เวลาเด็กปรับตัวคุ้นเคยกับผู้ประเมินและได้สังเกตพฤติกรรมเด็ก

๒.๒. เมื่อเด็กเริ่มสนใจและคุ้นเคยกับผู้ประเมิน ให้พุดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงนุ่มนวลและนำอุปกรณ์ประเมินพัฒนาการบางส่วน ชวนให้เด็กเล่นหรืออาจสาธิตให้เด็กดู หากเด็กร้องไห้ ไม่ให้ความร่วมมือ ผู้ประเมินควรเปลี่ยนไปประเมินข้อทักษะที่ใช้การสังเกตหรือสอบถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครองก่อนแล้วจึงกลับมาทำเมื่อเด็กพร้อม

๒.๓ ช่วงวัยนี้เด็กสามารถสื่อสารโต้ตอบและทำตามคำสั่งได้ดี ดังนั้นผู้ประเมินสามารถที่จะพุดคุยกับเด็กได้โดยตรง การพุดคุยกับเด็กควรใช้น้ำเสียงนุ่มนวล ระดับเสียง เพื่อให้เด็กมีความสนใจในกิจกรรมที่จะเริ่มประเมิน โดย คำพุดที่เหมาะสมในการสร้างสัมพันธภาพกับเด็กวัยนี้ ได้แก่ การชวนคุยทั่วๆ ไป หรือการชม

๓. ขั้นตอนการประเมิน

๓.๑. สอบถามวันเดือนปีเกิดเด็กจากผู้ปกครองแล้วคำนวณอายุเด็ก

วิธีการคำนวณ

เริ่มจาก วัน เดือน และปีที่ทำการประเมินเป็นตัวตั้ง วัน เดือน และปีเกิดเด็กเป็นตัวลบ ถ้าวันตัวตั้งจำนวนน้อยกว่าให้ยืมที่เดือนมา ๑ เดือน (๓๐ วัน) ถ้าตัวตั้งเดือนน้อยกว่าตัวลบให้ยืมที่ปี ๑ ปี (๑๒ เดือน)

ตัวอย่างที่ ๑

	ปี	เดือน	วัน
วันที่ทำการประเมิน	๒๕๕๘	๖	๑๕
วัน เดือน ปีเกิด	๒๕๕๕	๒	๒๐
เด็กอายุ	๓	๓	๒๕

ตัวอย่างที่ ๒

	ปี	เดือน	วัน
วันที่ทำการประเมิน	๒๕๕๙	๗	๑๔
วัน เดือน ปีเกิด	๒๕๕๔	๕	๒๕
เด็กอายุ	๕	๑	๑๙

๓.๒ เริ่มประเมินพัฒนาการจากด้านใดก่อนก็ได้ ที่ตรงกับช่วงอายุจริงของเด็ก

๓.๒.๑ ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ผ่าน เมื่อเด็กประเมินผ่าน

๓.๒.๒ ในกรณีที่เด็กประเมินไม่ผ่าน ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ไม่ผ่าน

๓.๒.๓ ในช่วงอายุใดที่มีข้อประเมิน ๒ หรือ ๓ ข้อ หากเด็กไม่ผ่านข้อใดข้อหนึ่งให้ถือว่าไม่ผ่านในช่วงอายุนั้น

๓.๓ ในกรณีที่มีการประเมินเพื่อติดตามพัฒนาการในครั้งต่อไป ให้เริ่มต้นประเมินข้อที่เด็กประเมินไม่ผ่าน ในครั้งที่ผ่านมา

๔. ขั้นตอนสรุป

เมื่อประเมินพัฒนาการเด็กเสร็จแล้วทุกครั้ง ผู้ประเมินจะต้องสรุปผลการประเมินและให้ข้อมูลแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก ดังนี้

๔.๑ กรณีประเมินแล้วพบว่าสมวัย ให้แนะนำพ่อแม่ ผู้ปกครองส่งเสริมพัฒนาการเด็กในช่วงอายุต่อไปตามคู่มือฯ

๔.๒ กรณีที่เด็กประเมินแล้วพบว่าไม่สมวัย ผู้ประเมินให้คำแนะนำพ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามคู่มือฯ ในข้อทักษะที่เด็กไม่ผ่านการประเมิน บ่อยๆ หลังจากนั้นอีก ๑ เดือน กลับมาประเมินซ้ำ

๔.๓ กรณีประเมินซ้ำ หลังจากการกระตุ้นแล้วยังไม่สมวัย ต้องให้ข้อมูลแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กในการส่งต่อเพื่อตรวจและวินิจฉัยเพิ่มเติมที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล → โรงพยาบาลในอำเภอ → โรงพยาบาลจังหวัด ตามที่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเห็นสมควรว่าจะส่งต่อไปตรวจสถานที่ใด

สรุปขั้นตอนการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

๑. ทบทวนความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทดลองทำหรือฝึกก่อนการประเมินจริง

๒. ตรวจสอบ คำนวณ วัน เดือน ปีเกิดเด็กให้ถูกต้อง

๓. เด็กต้องไม่ป่วยทางกาย ไม่หิว ไม่ง่วง อิ่มเกินไป หรือหงุดหงิดจนเกินไป เพราะจะทำให้เด็กไม่ให้ความร่วมมือ

๔. สถานที่ควรเป็นสัดส่วน ไม่มีเสียงรบกวน ไม่มีบุคคลอื่น นอกจาก พ่อ แม่ เด็ก และผู้ทดสอบเท่านั้น

๕. สร้างบรรยากาศไม่น่ากลัว

ข้อควรคำนึงในการฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

การฝึกทักษะเด็กมีเป้าหมายส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ก้าวหน้าเป็นไปตามวัย สามารถใช้ในชีวิตจริงและในสภาพแวดล้อมจริง โดยควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- คำพูดที่ใช้ควรง่าย สั้น ชัดเจน และคงเส้นคงวา
- ใช้เวลาเด็กปฏิบัติตาม ๓-๕ วินาที ถ้าเด็กยังไม่ได้ทำให้พูดซ้ำ (ข้อความเหมือนเดิม) พร้อมให้ความช่วยเหลือเด็กทำงานเสร็จ
- ให้ความช่วยเหลือเด็กเท่าที่จำเป็น ลดการช่วยเหลือลงเมื่อเด็กทำได้ ซึ่งอาจช่วยเหลือโดย
 - ทางกาย จับมือทำ และข้อศอกกระตุ้น
 - ทางวาจา บอกให้เด็กลองทำดู หากจำเป็นอาจจะบอกให้เด็กทราบวิธี ทีละขั้น
 - ทางท่าทาง ชี้ ผงกศีรษะ สายหน้า ชัดขวางไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ เช่น เมื่อบอกให้เด็กชี้แปรงสีฟัน แต่เด็กจะชี้แก้วน้ำ ให้ใช้มือปิดแก้วน้ำเพื่อให้เด็กรู้ว่าจะต้องชี้แปรงสีฟัน

เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้แล้ว ให้เปลี่ยนข้อความแบบต่างๆ แต่มีความหมายเหมือนกัน เพื่อให้เด็กรู้จักสิ่งที่แตกต่างกัน การให้แรงเสริมควรให้ทันทีเมื่อเด็กทำได้ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเพื่อให้เด็กทำได้หรือเด็กทำได้เอง เช่น ชมเชย ยิ้ม ประบมือ สัมผัส ให้ขนม แต่ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๑. แรงเสริมควรเหมาะสมกับวัย เป็นสิ่งที่เด็กชอบแต่ทุกคนไม่เหมือนกัน
 ๒. ควรให้แรงเสริมบ่อยๆ เมื่อต้องการให้เกิดทักษะหรือพฤติกรรมใหม่
 ๓. การลดแรงเสริมลงเมื่อเด็กทำได้ สังเกตว่าเด็กมีความพอใจรู้สึกดีในสิ่งที่ตนทำได้ จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยแรงเสริมจากภายนอก
 ๔. การให้รางวัล เช่น การแสดงความเอาใจใส่ ยิ้ม กอด ตบมือให้หรือให้ของ เมื่อเด็กตั้งใจทำหรือทำสำเร็จ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็กในระยะยาว ต่างกับการให้สินบน และการขู่เชิญบังคับให้ทำ
- (หมายเหตุ “ ควรใช้การสอนโดยอธิบายอย่างนุ่มนวลแต่หนักแน่น ”)

ผลสัมฤทธิ์ของงาน

ประเมินจาก

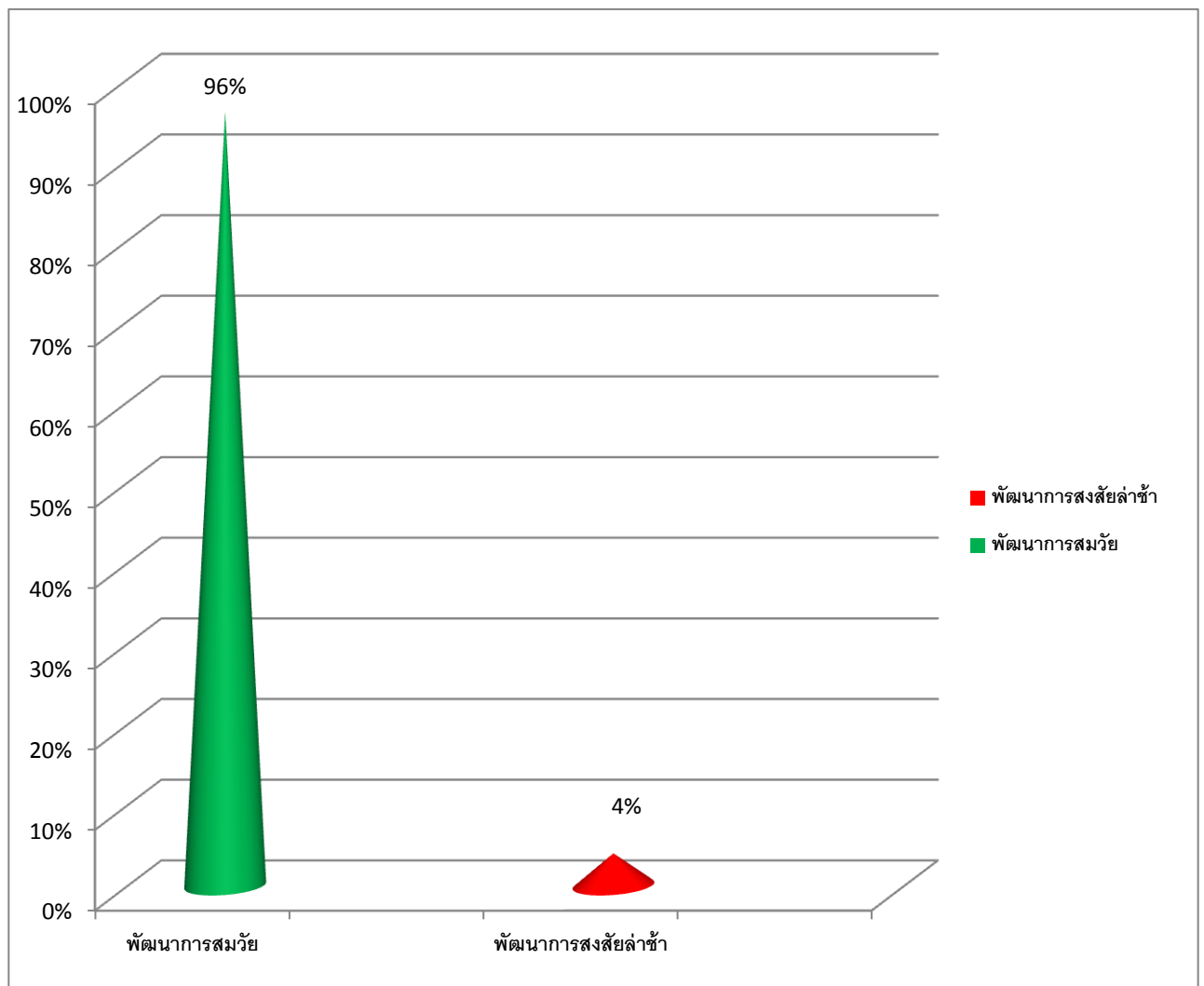
๑. เชิงปริมาณ คือ จำนวนเด็กนักเรียน ๑๑๕ คน
๒. เชิงคุณภาพ คือ เด็กมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ ๘๕% ขึ้นไป
๓. เชิงประโยชน์ คือ ที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้รับการส่งต่อเพื่อแก้ไขปัญหา ร้อยละ ๑๐๐

สรุปผลการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

จากผลการประเมินการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ตามช่วงอายุ โดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ของกระทรวงสาธารณสุข จำนวนเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง ๑๑๕ คน พบว่า

- เด็กมีพัฒนาการสมวัย จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖
- เด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔

(เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๙)

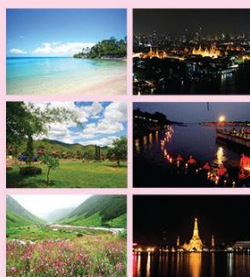
อุปกรณ์ที่ใช้ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.หัวเมือง

ภาพตัดต่อ8ชิ้น

ภาพตัดต่อ4ชิ้น

ภาพกลางวันกลางคืน

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ตามช่วงอายุ

ชื่อ-สกุล ชื่อเล่น

วัน เดือน ปี เกิด

คำชี้แจง : เด็กทำได้ ใส่เครื่องหมาย ☐ ผ่าน เด็กทำไม่ได้ ใส่เครื่องหมาย ☒ ไม่ผ่าน

ด้าน อายุ	ด้าน การเคลื่อนไหว Gross Motor (GM)	ด้านการใช้ กล้ามเนื้อมัดเล็ก และสติปัญญา Fine Motor (FM)	ด้าน การเข้าใจภาษา Receptive Language (RL)	ด้านการใช้ภาษา Expressive Language (EL)	ด้านการช่วยเหลือ ตัวเองและสังคม Personal and Social (PS)
16-18 เดือน (1 ปี 4 เดือน ถึง 1 ปี 6 เดือน) 16-18 เดือน (1 ปี 7 เดือน ถึง 2 ปี)	45. เดินลากของเล่น หรือสิ่งของได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	46. ขีดเขียนได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	47. ทำตามคำสั่ง ง่ายๆ โดยไม่มี ท่าทางประกอบ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	48. ตอบชื่อวัตถุได้ ถูกต้อง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	49. เล่นการใช้สิ่งของ ตามหน้าที่ได้มากขึ้น ด้วยความสัมพันธ์ของ 2 สิ่ง ขึ้นไป ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
19-24 เดือน	60. เหยียดขาเตะ ลูกบอลได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	61. ต่อก้อนไม้ 4 ชั้น ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	62. เลือกวัตถุตาม คำสั่ง (ตัวเลือก 4 ชนิด) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	63. เลียนคำพูดที่ เป็นวลีประกอบด้วย คำ 2 คำ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	64. ใช้ช้อนตักอาหาร กินเองได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
25-30 เดือน	65. กระโดดเท้าพื้น พื้นที่ 2 ข้าง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	66. แก้ปัญหาง่ายๆ โดยใช้เครื่องมือได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	67. ซ้อนวิวระ 7 ส่วน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	68. พูดตอบรับและ ปฏิเสธได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	69. ล้างและเช็ดมือ ได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
31-36 เดือน	79. ยืนขาเดียว 1 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	80. เลียนแบบลาก เส้นเป็นวงต่อเนื่องกัน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	81. นำวัตถุ 2 ชนิด ในห้องมาให้ได้ ตามคำสั่ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	82. พูดติดต่อกัน 3-4 คำได้อย่างน้อย 4 ความหมาย ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	83. ใส่กางเกงได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
37-42 เดือน	84. ยืนขาเดียว 3 วินาที ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	85. เลียนแบบวาดรูป วงกลม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	86. ทำตามคำสั่งต่อ เนื่องได้ 2 กริยากับ วัตถุ 2 ชนิด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	87. ถามคำถามได้ 4 แบบ เช่น ใคร อะไร ที่ไหน ทำไม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	88. ทำตามกฎในการเล่นเป็นกลุ่มได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 89. ช่วยทำงานชิ้น ตอนเดียวได้เอง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
43-48 เดือน	101. กระโดดขาเดียว ได้อย่างน้อย 2 ครั้ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	102. ตัดกระดาษรูป สี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 10 ซม. ออกเป็น 2 ชิ้น (โดยใช้กรรไกร ปลายมน) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน 103. เลียนแบบวาดรูป + (กากบาท) ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	104. เลือกวัตถุที่มี ขนาดใหญ่กว่าและ เล็กกว่า ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	105. พูดเป็นประโยค 3 คำ ติดต่อกัน โดย มีความหมายและ เหมาะสมกับโอกาส ได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	106. ใส่กระดุมขนาด ใหญ่อย่างน้อย 2 ซม. ได้เอง 3 เม็ด ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
49-54 เดือน	107. กระโดดไปด้าน ข้างและถอยหลังได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	108. ประกอบชิ้นส่วน ของรูปภาพที่ตัดออก เป็นส่วนๆ 8 ชิ้นได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	109. เลือกรูปภาพที่ แสดงเวลากลางวัน กลางคืน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	110. ตอบคำถามได้ ถูกต้องเมื่อถามว่า “ถ้ารู้สึกร้อน ไม่สบาย หิว” จะทำอย่างไร ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	111. ทำความสะอาด ตนเองหลังจาก อุจจาระได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
55-60 เดือน	112. เดินต่อส้นเท้า ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	113. จับดินสอได้ ถูกต้อง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	114. เลือกสีได้ 8 สี ตามคำสั่ง ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	115. ผลัดกันพูดคุย กับเพื่อนในกลุ่ม ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	116. เล่นเลียนแบบ บทบาทของผู้ใหญ่ได้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

ภาคผนวก

- สำเนาหนังสือ ที่ พร ๐๐๒๓.๓/ว๒๖๓๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙
- สำเนาแบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ตามช่วงอายุ
- สำเนาเอกสารการประเมินพัฒนาการเด็ก ศพด.อบต.หัวเมือง
- สำเนาสมุดรายงานประจำตัวเด็ก (ศพด.๑,ศพด.๒)
- รูปภาพประกอบการประเมิน

สมุดรายงานประจำตัวเด็ก (ศพด.๑,ศพด.๒)
ระดับอายุ ๔ ปี

สมุดรายงานประจำตัวเด็ก (ศพด.๑,ศพด.๒)
ระดับอายุ ๔ ปี

สพด.๐๐๑/๒๐

บัญชีเรียกชื่อ
และ
บันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
ชั้น _____ (อายุ ๔ ปี)
ปีการศึกษา _____

สถานศึกษา _____

สังกัด _____
ตำบล _____ อำเภอ _____ จังหวัด _____

(ลงชื่อ) _____
(_____)
ครูประจำชั้น

(ลงชื่อ) _____
(_____)
ผู้บริหารสถานศึกษา

สมุดรายงานประจำตัวเด็ก (ศพด.๑,ศพด.๒)

ระดับอายุต่ำกว่า ๓ ปี

ศพด. ๐๑ / ท

สมุดรายงานประจำตัวเด็กปฐมวัย

ปีการศึกษา.....

ชั้นเตรียมเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 3 ปี) ห้องที่.....

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....

สังกัด.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ชื่อ - สกุล.....ชื่อเล่น.....

เลขประจำตัว.....เลขประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□□□-□□-□

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี

ชื่อผู้ปกครอง.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์ (บ้าน).....(มือถือ).....

ชื่อครูประจำชั้น.....

ชื่อผู้บริหารสถานศึกษา.....

ศพด.๐๒/ต

บัญชีเรียกชื่อ

และ

บันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ชั้น.....(อายุต่ำกว่า ๓ ปี)

ปีการศึกษา.....

สถานศึกษา.....

สังกัด.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

(ลงชื่อ).....

ครูประจำชั้น

(ลงชื่อ).....

ผู้บริหารสถานศึกษา

สมุดรายงานประจำตัวเด็ก (ศพด.๑,ศพด.๒)

ระดับอายุ ๓ ปี

ศพด. ๐๑ / ๑

สมุดรายงานประจำตัวเด็กปฐมวัย

ปีการศึกษา.....

ชั้นเด็กเล็กปีที่ 1 (อายุ 3 ปี) ห้องที่.....

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....

สังกัด.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ชื่อ - สกุล.....ชื่อเล่น.....

เลขประจำตัว.....เลขประจำตัวประชาชน □-□□□□-□□□□-□□-□

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.อายุ.....ปี

ชื่อผู้ปกครอง.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์ (บ้าน).....(มือถือ).....

ชื่อครูประจำชั้น.....

ชื่อผู้บริหารสถานศึกษา.....

ศพด.๐๒/๑

บัญชีเรียกชื่อ

และ

บันทึกผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ชั้น.....(อายุ ๓ ปี)

ปีการศึกษา.....

สถานศึกษา.....

สังกัด.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

(ลงชื่อ).....

ครูประจำชั้น

(ลงชื่อ).....

ผู้บริหารสถานศึกษา

